

Міністерство освіти і науки України
КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Суми, Україна)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (Київ, Україна)
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка (Суми, Україна)
Казахский национальный университет имени аль-Фараби (Алматы, Казахстан)
Узбекский научно-исследовательский институт педагогических наук
имени Т. Н. Кары Ниязи (Ташкент, Узбекистан)
Телавский государственный университет
имени Якоба Гогешвили (Телави, Грузия)
Gdacska Wyższa Szkoła Humanistyczna (Gdansk, Polska)

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ: ФІЛОСОФІЯ, ПСИХОЛОГІЯ, ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових статей
у двох частинах

Частина 1

Суми – 2018

УДК 37:001.895(063)

О 72

*Рекомендовано до друку Вченою радою
КЗ Сумський інститут післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 12 від 28 листопада 2018 р.)*

Редакційна колегія:

- М. А. Бойченко – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
С. М. Грицай – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
О. В. Зосименко – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
І. Л. Кежковська – кандидат педагогічних наук (Польща)
С. М. Коваленко – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Д. В. Кудінов – доктор історичних наук, доцент (Україна)
А. К. Минбаєва – доктор педагогічних наук, професор (Казахстан)
Г. Л. Єфремова – кандидат педагогічних наук (Україна)
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Л. О. Сущенко – доктор педагогічних наук, доцент (Україна)

О 72 Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка: збірник наукових статей у двох частинах. Частина 1 / За заг. ред. О.В. Зосименко. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. – 360 с.

ISBN 978-617-7487-40-0

У збірнику представлені матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка», що розкривають теоретичні та практичні основи розвитку інноваційних процесів в освіті, особливості впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, розвиток соціально-психологічного потенціалу особистості в умовах інноваційних змін в освіті, ретроспективний погляд на інновації в навчально-виховному процесі та управлінні, культурологічні, етнологічні та філософські засади освітніх інновацій, розвиток особистісно-професійної компетентності в умовах післядипломної освіти та вплив інноваційних процесів на управління освітою в сучасному світі та розвиток суспільства.

Конференція проводиться за ініціативою КЗ Сумський ОІППО з метою обговорення філософських, психологічних, педагогічних та управлінських проблем освітніх інновацій у контексті інформаційного розвитку суспільства

УДК 37:001.895(063)

ISBN 978-617-7487-40-0

© Колектив авторів, 2018
© ФОП Цьома С.П., 2018

становлени и развитии Новой украинской школы. Акцентировано внимание на рамке цифровой компетентности для граждан.

Ключевые слова: компетентностный подход, компетентность, цифровая компетентность, Новая украинская школа.

The article deals with the concept of «digital competence of the teacher». The role of digital competence of the teacher in the formation and development of the New Ukrainian school is analyzed. The emphasis is on the digital competency framework for citizens.

Key words: competence approach, competence, digital competency, new Ukrainian school.

Постановка проблеми. Один із ключових компонентів формули Нової української школи: «Сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу». Створення та ефективно функціонування таких інтегрованих систем стає можливим саме завдяки впровадженню комп'ютерних інформаційних технологій у сфері проектування, інформаційно-комунікаційних технологій та засобів зв'язку. Розвиток сучасного інформаційного суспільства, формує перед світовою освітньою системою нові вимоги щодо підготовки та перепідготовки вчителів у сфері освіти. Інформатизація освіти спричинила активне використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що позитивно позначилося на ефективності освітнього процесу на всіх рівнях і сприяє формуванню комплексу компетентностей. Складником професійної компетентності визначено цифрову компетентність вчителя як здатність та вміння систематичного, логічного та системного використання інформаційних технологій, що розкриває доступ до застосування сучасних педагогічних технологій. Об'єктивна реальність сучасного світу вказує на актуальність оновлення системи освіти в цілому та педагогічних технологій і підходів формування цифрової компетентності вчителів.

Недостатній рівень цифрової компетентності вчителів виявляється як на рівні підготовки до освітньої діяльності (наприклад, розроблення навчально-методичних матеріалів), так і в процесі самоосвіти, а також у готовності використовувати ІКТ безпосередньо в освітньому процесі.

Мета статті. Обґрунтувати роль цифрової компетентності вчителя у становленні та розвитку Нової української школи.

Українська школа займає провідне місце в формуванні майбутнього громадянина, який буде жити і працювати у суспільстві, що зміниться за час його навчання. Світогляд закладається саме в школі, у школі формується особистість, її громадянська позиція та професійні якості.

Концепція компетентнісного підходу в освіті, на сучасному етапі реформування освітньої галузі є основою змін що, у першу чергу, генеруються концепцією «Нова українська школа». З позицій компетентнісного підходу суттю освіти стає розвиток здібності до самостійного рішення проблем у різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого стає і власний досвід вчителів. У системі безперервної освіти дорослих компетентність є однією з основних характеристик результативності освіти в ланцюжку понять

письменність – компетентність – культура – менталітет. Виділення ІКТ-компетентності як окремої складової професійної компетентності вчителя обумовлено активним використанням ІКТ у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і в освіті.

Використання ІКТ можуть стати тим інструментом, який дасть змогу одночасно і покращити якість освіти, і стати середовищем, і забезпечити середовище, у якому розвиватиметься нова культура навчання.

Стратегічна мета розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників передбачає збільшення відкритості та доступності навчальних послуг і орієнтацію на індивідуальні потреби кожного слухача.

Нова школа потребує нового вчителя, який зможе стати агентом змін. Реформою передбачено низку стимулів для особистого і професійного зростання, щоб залучити до професії найкращих фахівців.

Цифрова компетентність є однією з ключових компетентностей упродовж життя, яка передбачає безпечне та критичне використання технологій інформаційного суспільства на роботі, у дозвіллі та у спілкуванні. Вона спирається на базові навички в сфері ІКТ: використання комп'ютерів для отримання, збору, обробки, оцінки, зберігання та обміну інформацією, а також спілкування і участі в спільних професійних та соціальних мережах через Інтернет. Відповідно виникає потреба в більш доцільному і ефективному застосуванні сучасних цифрових технологій вчителем, оскільки він має використовувати певні технології та інструменти для вирішення як дидактичних так і особистих задач.

Компетентність сучасні педагогічні кола розуміють, як динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Нова українська школа) [2]. Серед ключових компетентностей людини – цифрова, яка вбачається у свідомому та критичному використанні технологій цифрового суспільства для роботи, вільного часу та спілкування. (Information Society Technology (IST)).

Саме у даному контексті Європейські організації та інституції, серед яких Європейський дослідницький центр (JRS) оголосили стратегію на виконання та підтримку низки досліджень та ініціатив під назвою «Навчання та навички у цифрову еру» (Learning and Skills for the Digital Era), які покликані створити інструменти для різних категорій спеціалістів з метою узагальнення світового, європейського досвіду опанування навичками для 21 століття для використання ІКТ у навчанні та роботі. В рамках даної стратегії було розроблено та представлено Європейською комісією важливий документ - Рамку цифрової компетентності для громадян (скорочена назва – DigComp), (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens), до якої увійшли описи дескрипторів та рівнів володіння цифровою компетентністю [3].

Рамка цифрової компетентності 2.0 включає такі рівні: базовий користувач, незалежний користувач, професійний користувач. Вона окреслює п'ять сфер цієї компетентності: інформація та цифрова грамотність, комунікація та співробітництво, створення цифрового контенту, безпечність, вирішення проблем. Рамка 2.1, оновлена у 2017 р. містить

дескриптори з восьми рівнів майстерності. Вісім рівнів майстерності кожної компетентності були визначені у формі результатів навчання (з використанням дієслів дії, за таксономією Блума) використовуючи формулювання, що пропонуються Європейською системою кваліфікацій (EQF). Опис кожного рівня містить знання, вміння та навички, описані в одному дескрипторі для кожного рівня кожної компетентності: тобто 168 дескрипторів (8 x 21 результатів навчання).

Рамка цифрової компетентності має наступну структуру: сфери (визначені як компоненти цифрової компетентності – їх п'ять); дескриптори та назви компетентностей (що стосуються кожної сфери); рівні грамотності (за кожною компетентністю); приклади знань, навичок та ставлення (застосовані до кожної з компетентностей). З розробленою рамкою можна ознайомитись за посиланням – <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digitalcompetence-framework>.

Спираючись на опис цифрової компетентності у рамці та керуючись сучасними розробками у сфері оцінювання та стандартизації інформаційно-комунікаційної компетентності та цифрової компетентності (серед яких – DigiComp), під час підготовки та підвищення кваліфікації вчителів до показників, які педагог має досягнути, варто віднести:

- ✓ керування інформацією (Information management) - знання, вміння й навички для пошуку необхідних відомостей та даних, їх аналізу та використанню відповідно до цілей професійної діяльності;
- ✓ співробітництво (Collaboration) - знання, вміння й навички для відповідальної участі в он-лайн-спільнотах та взаємодії з іншими користувачами в мережі Інтернет;
- ✓ комунікація (Communication) - знання, вміння й навички для спілкування за допомогою он-лайн-інструментів, з урахуванням конфіденційності, безпеки та мережевого етикету;
- ✓ створення контенту і знань (Creation of content and knowledge) - знання, вміння й навички для творчості та створення нових знань і контенту через використання ІКТ, які поширюються за допомогою сервісів Інтернет;
- ✓ етика та відповідальність (Ethics and responsibility) - знання, вміння й навички для належної етичної поведінки в мережі Інтернет; оцінювання та розв'язання проблем (Evaluation and Problem-solving) – виявляється у здатності доцільного підбору ІКТ для оцінювання й самооцінювання знань, вмінь і навичок у межах різних навчальних дисциплін для вирішення проблем, опрацюванні результатів оцінювання за допомогою ІКТ й надання відповідних консультацій;
- ✓ технічне оперування (Technical Operation) - знання, вміння й навички, необхідні для ефективного, безпечного та доцільного використання ІКТ у професійній та навчальній діяльності.

Необхідність володіння цифровою компетентністю вчителем є сьогодні особистою, професійною потребою та викликом в умовах швидкого розвитку технологій. Отже, вчителі відчувають гостру потребу: розширення і поглиблення власної цифрової компетентності, вміння застосовувати інноваційні методи викладання та різні форми інтегрованого навчання, набуття навичок створення освітнього середовища, здатність оцінити власну

практику в контексті освітніх новацій, здійснення моніторингу розвитку учнів, використовуючи при цьому сучасні інформаційно-комунікаційні технології, інноваційні освітні сервіси та ресурси глобальної мережі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриневич Л. Від школи, де накачують знаннями, ми переходимо до школи компетентностей [Електронний ресурс] / Л. Гриневич. – Режим доступу :https://dt.ua/EDUCATION/liliya-grinevich-perehodimovid-shkoli-v-yakiy-tilki-napihayut-znannyami-ta-vidtvoryuyut-yih-doshkoli-kompetentnostey-252819_.html – Назва з екрану.
2. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska-shkola-compressed.pdf> – Назва з екрану.
3. Підтримка розвитку компетентності вчителя для покращення результатів навчання (*Supporting teacher competence development for better learning outcomes*) [Електронний ресурс] / сайт Європейського Союзу. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf) – Назва з екрану.
4. Пінчук, О.П., Литвинова, С.Г., Буров, О.Ю. Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017.-Том 60. - № 4 (2017).- С. 28-45.

Анастасія Прасок
(Суми, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ. ТЬЮТОР ЯК СУБ'ЄКТ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто проблему впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у практику управління навчальним процесом. Проведено порівняння якості набуття знань і вмінь учнями, що вивчали тему традиційними методами і за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та тьюторства.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, тьютор, освітній процес.

В статье рассмотрена проблема внедрения информационно-коммуникационных технологий в практику управления учебным процессом. Проведено сравнение качества полученных знаний и умений учащимися, которые изучали тему традиционными методами и с помощью информационно-коммуникационных технологий и тьюторства.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, тьютор, образовательный процесс.

In the article the problem of introduction of information and communication technologies in the practice of management of the educational process is considered. A comparison of the quality of acquisition of knowledge and skills by pupils who studied the topic with traditional methods and with the help of information and communication technologies and tutoring is conducted.

Key words: information and communication technologies, tutor, educational process.